

lished by David Nutt at the Sign of the Phoenix, Long Acre, London“ – със своята пространност и обяснителност звучи анахронично, по-скоро в стила на изданията от времето на Просвещението, а не на модернизма. Но както ще видим, един специфичен анахронизъм е вписан в самия замисъл на тази книга.

В своето въведение английският писател и журналист Хенри Бърнард описва първоначалното хрумване за това съвместно начинание в един анекдотичен маниер:

Доктор Дилън и аз възнамерявахме да се върнем в Испания и да се потопим в средновековието на слънчева Мурсия. Но не щеш ли, въстанаха македонците, и това промени нашите планове. Извикаха ни в София, близо до границата, и докато бяхме в тази нелепа малка столица – в очакване на военни действия – един ден се отбих в Народната библиотека, където се запознах с Пенчо Славейков и за десетина минути се оформи идеята за тази книга.⁷

Да забележим, че отново политическо събитие – Илинденско-Преображенското въстание от 1903 г. – се оказва косвен импулс за създаването на преводен литературен сборник. Иначе версията на Х. Бърнард звучи почти като извадена от приказка – „Сянката на Балкана“ изниква сякаш по магически начин от една случайна, но знаменателна среща. При тези обстоятелства бихме очаквали Славейков, идеологът на младите в литературата ни, да предложи за публикуване някаква подборка от съвременни наши автори на своя нов английски приятел и съмишленик. Но както е добре известно, случаят съвсем не е такъв. Резултатът е... фолклорен сборник.

Разбира се, можем да търсим различни обяснения на този факт. Например, че Славейков тъкмо в този момент е имал поддръка подготвяната от него „Книга на песните“. Или че у Славейков е надделяла не модернистката, а романтическата му нагласа с присъщото ѝ свръхоценностяване на народната поезия, на фолклора, което в неговата собствена риторика често е за сметка на още неродената, незряла (според него) българска литература. Или че е взел връх рефлексът „баща ми в мен“: един от източниците на материала в „Сянката на Балкана“ са непубликуваните фолклорни сбирки на Петко Славейков; така синът дава публична реализация на наследството на бащата. Най-сетне може би в такъв дух е бил формулиран външният интерес: какво би могъл да очаква английският читател от една малка балканска държава с „нелепа столица“ освен фолклор.

⁷ *The Shade of the Balkans*. London, 1904, p. II.